

یعنی مردم نسبت به حکومت و حکومت نسبت به مردم مسئول اند. همه نسبت به هم مسئول اند، نامش هم نظارت همگانی است. در قانونی که در مجلس نهم تصویب شد، پیش بینی شده است که مردم امر به معروف و نهی از منکر کنند. یعنی بنده اگر بفهمم یک مسئولی دارد خطا می رود، اموال کشور را دارد به فنا می دهد، به دارایی کشور ضربه می زند، فرصت های کشور را هدر می دهد، دارد بیگانه را بر کشور ما مسلط می کند، آزادی های مردم را از بین می برد، با مردم عادلانه برخورد نمی کند، حقی را از مردم ضایع می کند، واجب است بروم و اعتراض کنم. نه تنها نباید از این کار فرار کرد، بلکه باید آن را تقویت کرد. خب آن مسئول هرکس می خواهد باشد. خطایی دارد اتفاق می افتد، مسیر دارد منحرف می شود، باید اجازه داد مردم حرف بزنند. اگر هم تعدادی از مردم آمدند و حرف غلطی زدند، وقتی شما می گوئید من دولت مرد هستم، مدیر هستم، نماینده مجلس هستم، معاون رئیس جمهور هستم، وزیر هستم باید این قدر قدرت اقتناع داشته باشم و بروم با معترضان و منتقدان حرف بزنم و قانعشان کنم. آن ها حرف بزنند، شما هم حرف بزنید. تعدادی از آن ها قانع می شوند، تعدادی هم ممکن است قانع نشوند، ولی آن ها هم می فهمند که حرفی برای گفتن و دلایلی برای اقدام وجود دارد. وقتی توضیح ندهید، با مردم حرف نزنید، به مردم پاسخ ندهید، مردم را قانع نکنید، خب طرف می آید اعتراض می کند، بعد که جواب نشنود، اعتراضش هم تندتر می شود. تعدادی از این ها هم که می آیند و آتش می زنند ممکن است بیگانه یا مزدور نباشند. هر دری زدند باز نشده، به همین دلیل دیگر خونشان به جوش آمده است؛ باید بگذارید حرفش را بزنند، حرفش ممکن است حق باشد یا نباشد؛ در هر صورت حرف او را بشنوید و به او کمک کنید. نباید جامعه از درون متلاشی شود. زمینه را باید فراهم کنیم تا مردم مأیوس نشوند و حرف بزنند، این موجب بزرگ شدن و رشد جامعه می شود، موجب باز شدن فضا و پیشرفت کشور و برطرف شدن آسیب ها می شود.

اینجا نظام تعامل دولت-ملت و مفهوم «اعتراض اثربخش» به میان می آید. چرا که تجمعات فقط برای اعلام خواسته ها و پیگیری مطالبات نیست، بلکه گاه برای اثرگذاری جامعه بر سیاست و تغییر تصمیمات حکومت از سوی مردم دنبال می شود. آیا در ساختار حقوقی کشور یا لوايح و طرح های در حال تدوین سازوکاری وجود دارد که معترضان بتوانند در تعامل با نهادهای قانونی امکان پیگیری مطالبات تجمعات و اعتراضات را داشته باشند؟

در این زمینه، هنوز مورد ویژه ای پیش بینی نشده است. اینکه نتیجه تجمعات اعتراضی چه می شود، هنوز پیش بینی نشده است اما اگر پیشنهادی باشد، چون هنوز متن به تصویب نرسیده، قابل بررسی خواهد بود.

به نظر می رسد اگر این امکان مهیا نشود، روند اعتراضات ممکن است به چرخه تکراری باطلی تبدیل بشود. غایت اعتراض نامعلوم و رخداد اعتراض عبث و بی نتیجه می شود.

فرض بر این است که اگر جمعی مثلاً در برابر ساختمان استانداری یا فرمانداری تجمع کردند، استاندار یا فرماندار حرفشان را بشنود و سپس برای اصلاح امور اقدام کند. اما اگر استاندار یا فرماندار اقدامی نکرد، معترضان دست به کار می شوند و در برابر مرجع بالاتری، مثلاً وزارت کشور، دست به اعتراض می زنند و تجمع می کنند. اما آن استاندار اعتبار و آبرو دارد و نمی خواهد شاهد تکرار تجمعات اعتراضی باشد یا کار به مراجع بالادستی کشیده شود؛ بنابراین در اصلاح امور می کوشد. اگر صدور مجوز تسهیل شود،